

Metsät, metsien käyttö ja ilmastomuutos -seminaari

Torstai 21.1. 2016, klo 15.15-18.00

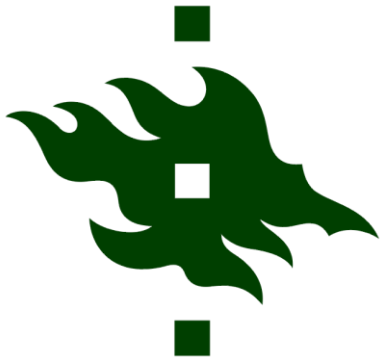
Helsingin yliopisto, Viikki, Info talo, sali 2 (alakerta)

”Viikki interdisciplinary environmental and natural resources discussions”

Hakata vai säästää?

– Metsät ja ilmastomuutos

Pekka Kauppi
Ympäristötieteiden laitos
Helsingin yliopisto

Pariisin ilmastopöytäkirja:

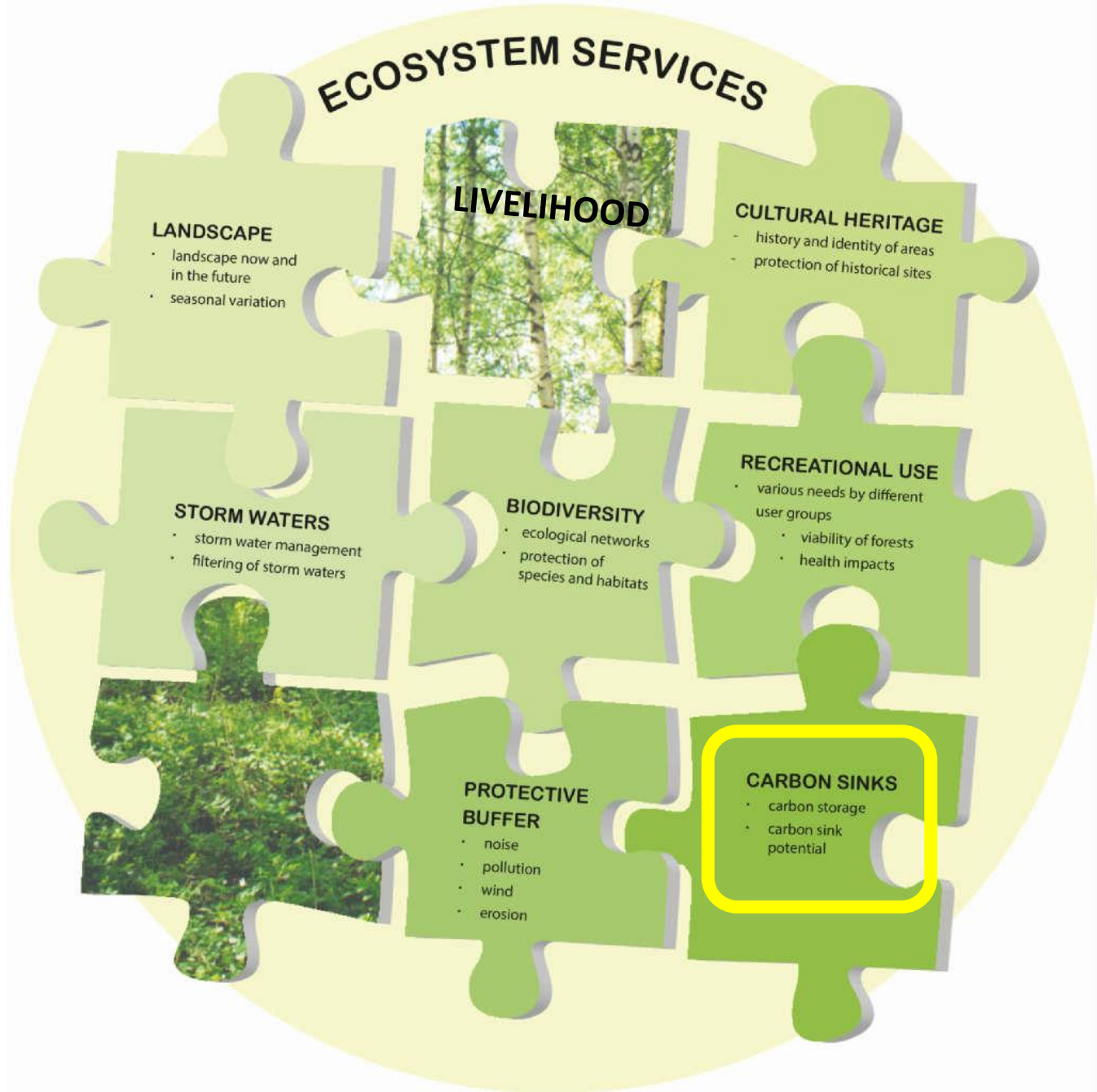
- Kaikki maat mukana
- Jokaiselle maalle OMA tavoite ja oma toimenpideohjelma
- Tavoite ja ohjelma päivitetään viisivuosisittain

Meille heitettiin kysymys: Miten rakennamme Suomen ohjelman ja miten esitämme metsiä sivuavat Suomen tavoitteet ja toimenpiteet?

Metsä- keskustelu

Mukaeltu,
©Rambol

Energiajärjestelmä

Fossiili CO₂

- Kivihiili
- Öljy
- Maakaasu

"Muut" ilmastokaasut:

- Metaani
- Typpioksiduuli

Säteilytasehiukkaset:

- Musta hiili
- Sulfaatti

Ohjauskeinot:

- Normiohjaus
- Taloudellinen ohjaus
- Koulutus

Oheishaitat ja -hyödyt

Metsä:

- Hiilitase
- Biosähkö
- Biopolttoaineet
- Hiukkaset
- Albedo

Energiajärjestelmä:

- Vuodenaikais- ja vuosivaihtelu
- Varastointi
- Energialähteet
- Vienti-tuonti

Energian loppukäyttö:

- Sähkö
- Lämpö
- Polttonesteet
- Valaistus

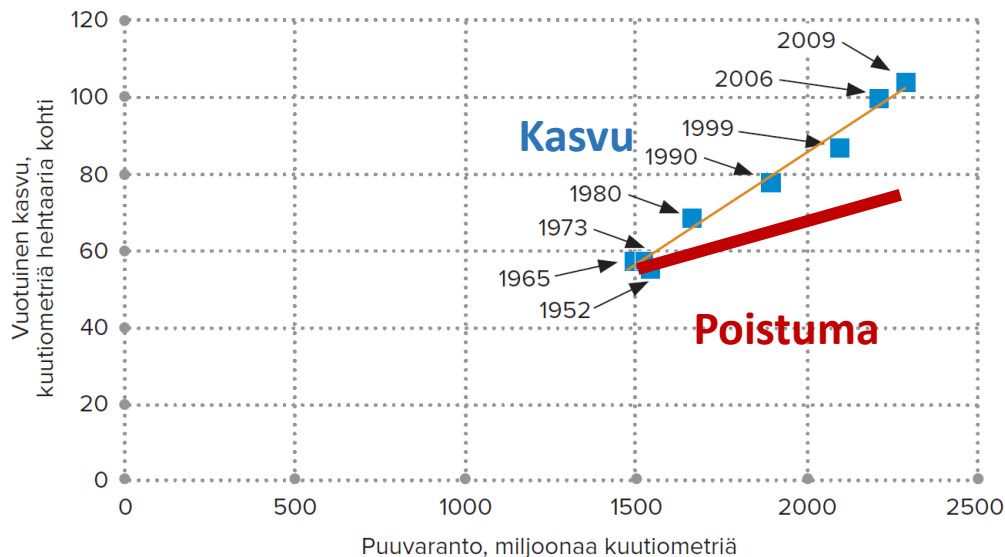
Miten sovitamme metsien ekosysteemipalvelut ja energiajärjestelmän parhaiten toisiinsa?

Lähtötilanteemme

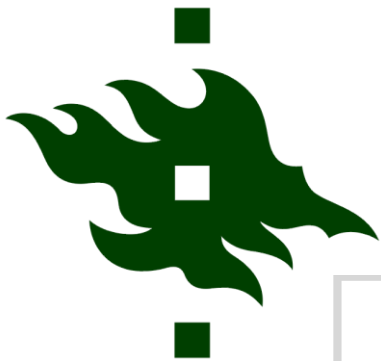
Metsien kasvu, poistuma ja puuvaranto Suomessa

Kasvu on kohonnut 100%.
Puuvaranto on kohonnut 60%.
Poistuma on kohonnut 60%.

Poistumasta 95 % on hakkuupoistumaa,
5% luonnonpoistumaa (arvio).

Poistumasta 50% menee energiantuotantoon, pääosin metsäteollisuuden sivutuotteena. Puu on Suomen tärkein energianlähde (ohitti öljyn 2012).

	2010	2011	2012	2013	2014*
	petajoule (PJ)				
Puupolttoaineet	324	319	332	339	333
Öljy	350	336	327	317	309
Ydinenergia	239	243	241	247	247
Hiili	186	145	123	151	135
Maakaasu	149	130	115	107	92
Sähkön nettotuonti	38	50	63	57	65
Turve	95	85	65	57	62
Vesivoima	46	44	60	46	48
Tuulivoima	1	2	2	3	4
Muut energialähteet	36	37	45	51	46
Yhteensä	1 463	1 390	1 372	1 373	1 340
Uusiutuvat energialähte	27,3	28,6	31,5	31,2	31,7

http://tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_energia.html

Yksi mahdollinen tulevaisuuden tavoite.

Ehdotukseni on, että tietoisesti jatkamme kehityslinjaa, missä puuvarat, kasvu ja poistuma vuosi vuodelta suurenevät.

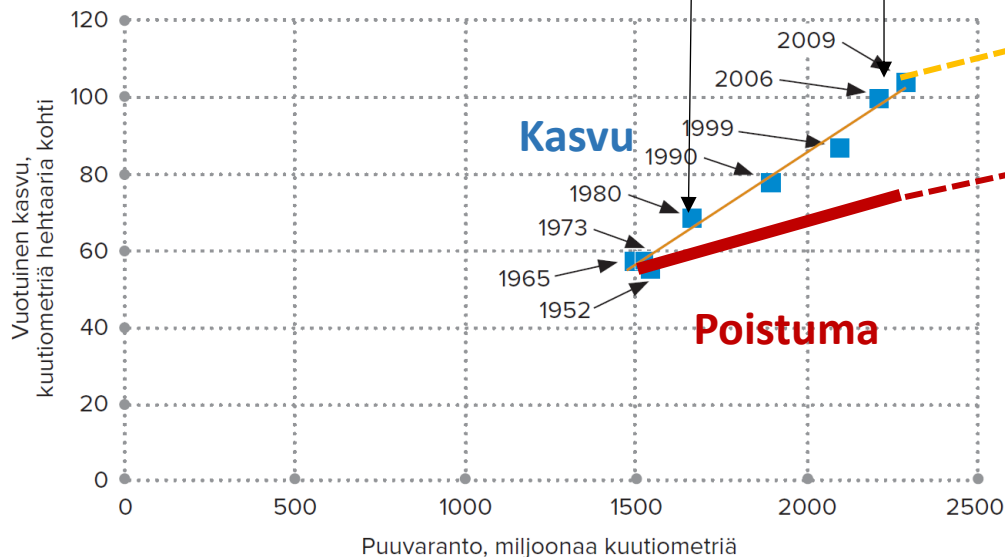
1980:
 Kasvu: 68,4
 Poistuma: 58,7

 Erotus: + 9,7

2008:
 Kasvu: 105,5
 Poistuma: 71,2

 Erotus: + 34,3

Tulevaisuus?:
 Kasvu: 158
 Poistuma: 120

 Erotus: + 38

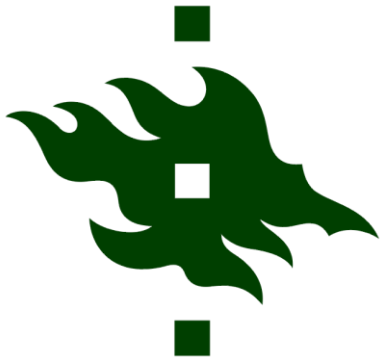
Tulevaisuuden kasvu:
 158 Mm³ vuodessa (= +50%) ?

Metsien kasvu, poistuma ja puuvaranto Suomessa

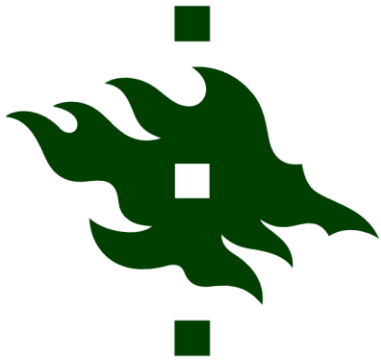

Tulevaisuuden poistuma?:
 120 Mm³ vuodessa

Tulevaisuuden puuvaranto:
 4600 Mm³ (= +100%) ?

**Jos kasvun ja poistuman erotus on 38 Mm³/v,
saavutamme puuvarannon 4600 Mm³
noin v. 2080.**

Poistuman ja kasvun erotus $38 \text{ Mm}^3/\text{v}$ antaa paljon lisätilaa luonnonsuojelua ja maisemanhoitoa varten.

Luonnonpoistumaa voimme painottaa hakkuupoistuman kustannuksella: Esim. $100 \text{ Mm}^3/\text{v}$ hakkuupoistuma jättää luonnonpoistumaksi $20 \text{ Mm}^3/\text{v}$ vuodessa. Luonnonpoistuma kartuttaa lahopuuvarantoja.

Hakkuupoistuma $100 \text{ Mm}^3/\text{v}$ on 25% nykyistä suurempi ja riittää sahateollisuuden, kuiduttavan teollisuuden ja uuden teollisuuden merkittävään laajentamiseen. Myös tutkimus ja tuotekehitys lisäävät teollisuuden laajentumismahdollisuutta. Tuotteilla korvaamme fossiilista materiaalia.

Voimme saada lisää uusiutuvaa energiaa: Esimerkiksi uutta biosähköä voimme tuottaa 5-6 GWh vuodessa nykyistä enemmän. (Suomen sähkönkulutus on noin 90 GWh).

**Kelpaako tämä suunnitelma osavastaukseksi
Pariisin ilmastopimuksen Suomelle
asettamaan kysymykseen?**

Onko syytä aloittaa varovaisemmin?

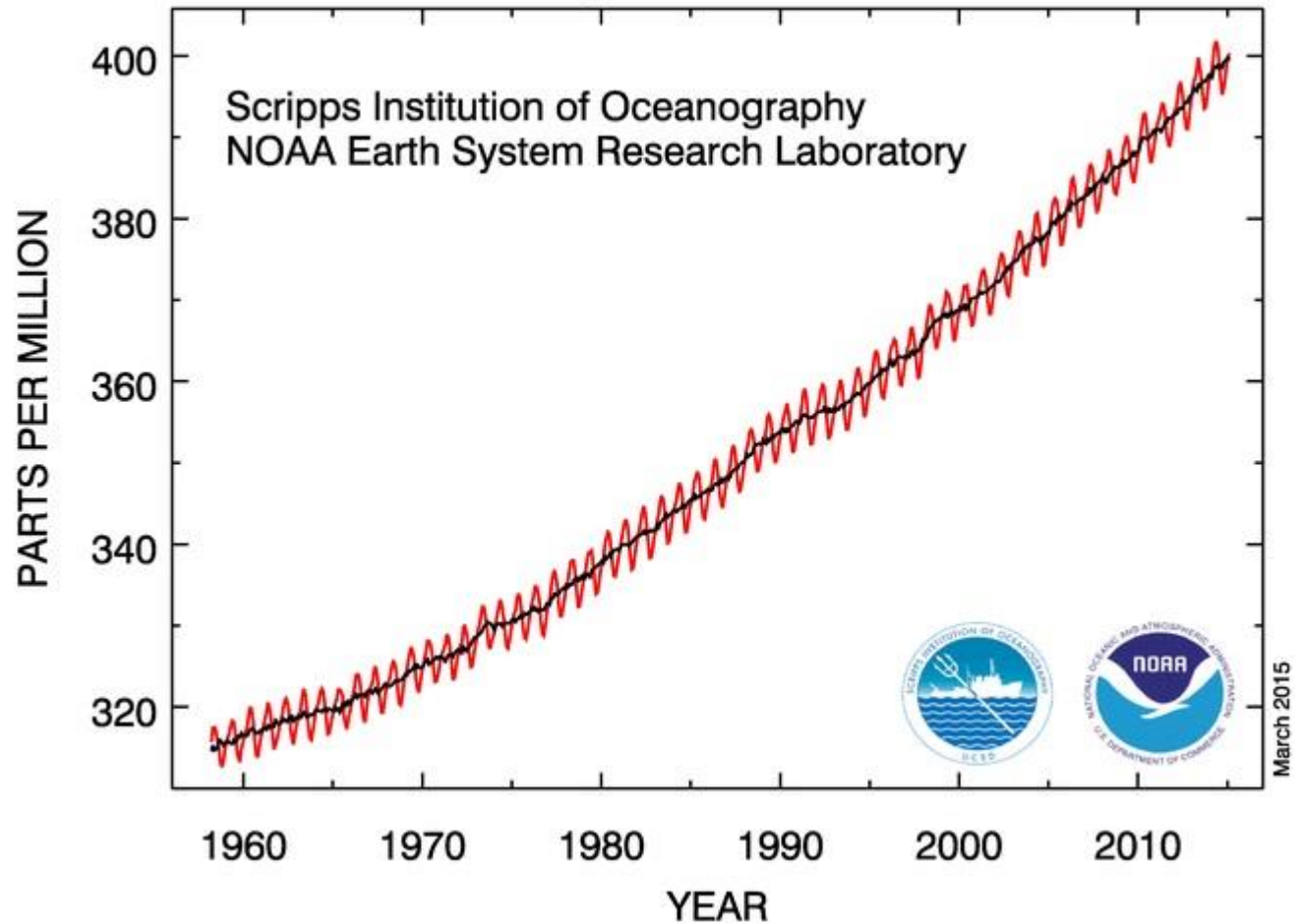
**Suunnitelmaa voimme korjata ja tarkentaa
viisivuosittain.**

Uusiutuvan ja uusiutumattoman hiilen erot.

Atmospheric CO₂ at Mauna Loa Observatory

Näemme vuodenaikaisvaihtelun ja trendin.

**Hiilidioksidin vuodenaikaisvaihtelu ei ole ongelma;
Se on päinvastoin elämän merkki,
sillä se ilmentää uusiutuvan hiilen luontaista kiertoa.**

Ongelma on fossiilipäästöjen aiheuttama trendi.

“Termites emit ten times more CO₂ than humans. Should we cap-and-tax them?” - Edmund Contoski, Liberty Unbound (2016)

Termites: A Potentially Large Source of Atmospheric Methane, Carbon Dioxide, and Molecular Hydrogen

P. R. ZIMMERMAN,

J. P. GREENBERG,

S. O. WANDIGA,

P. J. CRUTZEN

Science 5 November 1982:

Vol. 218 no. 4572 pp. 563-565.

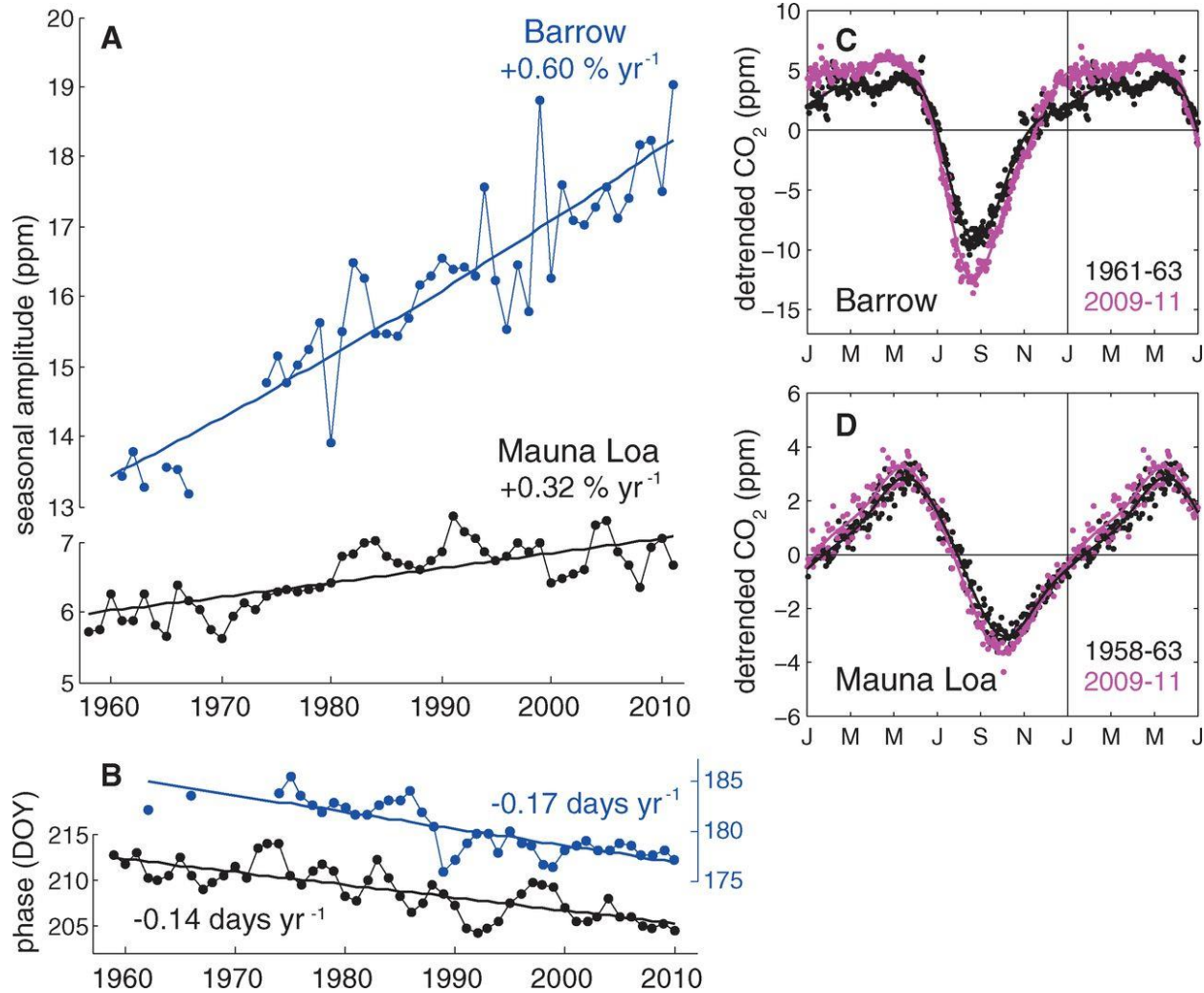
a. Contoski liioittelee. (Julkaisussa Zimmerman ym. (1982) arvioivat, että termiittien ”päästö” on yhtä suuri kuin fossiiliset päästöt nykytasolla 2015).

b. Contoski ei ota huomioon, että termiittien tuottama hiilidioksidi on vuodenaikaisvaihtelua, siis on elämän merkki. Termiitit purkavat puuta. Hiili siirtyy takaisin sinne, mistä se on tullutkin.

**Termiiteistä, ihmisistä ja puiden
solukoista ilmaan joutuva
hiilidioksidi palaa sinne, mistä se
on tullutkin.**

Fig. 1 Long-term trends in seasonal CO₂ cycles at Barrow and Mauna Loa. Observed peak-to-trough seasonal amplitude (A) and phase (B), given by the day of year of downward zero crossing, of CO₂ concentration at Barrow (71°N, blue) and Mauna Loa (20°N, black) measured by the Scripps CO₂ Program (7, 8) and the NOAA Global Monitoring Division (9).

H. D. Graven et al. *Science* 2013;341:1085-1089

Bioenergian tuottamisen epäkohdat:

- Bioenergia on vähäarvoinen tuote.
- Fargione, J., Hill, J., Tilman, D., Polasky, S., & Hawthorne, P. (2008). Land clearing and the biofuel carbon debt. *Science*, 319 (5867), 1235-1238:

“...whether biofuels offer carbon savings depends on how they are produced.”

Yhteenveto:

- Jos hiilidioksidin alkuperä on ilmakehä, päästöjä ei voi loputtomasti rajoittaa (= kuin pidättäisimme hengitystä).
- Puuta käyttävä laitos on ”termiitti”, ja on eri asia kuin kivihiiivoimala.
- Vääränlaista bioenergiaa ei pidä tuottaa.
- Suomelle on tarjottu tilaisuus tehdä oma toimenpideohjelma Pariisin sopimuksen raamiin.
- Voimme esittää metsien hiilivarojen kartuttamista ja hakkuupoistuman lisäämistä. Ehtona tälle on a) kasvun kohoaminen/kohottaminen ja b) päätuotteiden hyvä kysyntä, jotta sivutuote (= energia) kannattaa ottaa talteen.
- Suomessa pitää rajoittaa kallioperästä tulevan fossiilisen hiilen käyttöä.

Elon Musk (AGU, 2015):

***”Fossiilitalous jää historiaan.
Kysymys on vain, milloin.”***

A serene landscape of a lake at dawn or dusk. The sky is a soft gradient of orange and yellow, transitioning into a pale blue. The water is calm, reflecting the sky and the surrounding forest. In the foreground, tall reeds are silhouetted against the water. The background shows a dense forest of trees along the shore.

Kiitos!